

Dato 18. august 2014
Side 1 af 5

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK25 52 95 29

Landbrug & Fødevarers bemærkninger i forbindelse med den supplerende høring af 1. generation af vandplaner

Neden for findes vores kommentarer til høringsmaterialet, både en række overordnede betragtninger om vandplanerne og enkelte, konkrete bemærkninger til selve høringsmaterialet.

Indledningsvist skal det nævnes, at vi finder det positivt, at der er foretaget en række ændringer i planerne, som alt andet lige må forventes at reducere de negative følgevirkninger for landbruget.

Fjernelsen af en række indsatser og krav – herunder 140.000 ha yderligere efterafgrøder, halvdelen af randzonerne og virkemidlet ændret vandløbsvedligeholdelse – betyder, at argumenterne for at gennemføre 1. generation vandplaner er blevet svækket endnu mere end de var i forvejen. Landbrug & Fødevarer har gentagne gange foreslået, at 1. planperiode annulleres, og slås sammen med de næste generationer af vandområdeplaner. På den måde kan man sikre sig, at der ikke iværksættes usikre, dyre og unødvendige indsatser, baseret på et fagligt tyndt grundlag. I den sammenhæng er det helt uforståeligt, at man sideløbende med at fjerne indsatser, har valgt at indføre flere generelle efterafgrøder og beholde nogle randzoner.

I stedet for fortsat at justere på et dårligt forarbejde, får man mulighed for at anvende ny viden og udarbejde langt mere realistiske planer, der tager højde for, hvad man ved – og hvad man ikke ved. Vandplanerne kan således rulles ud på en realistisk og fagligt velunderbygget måde, hvis vores forslag følges.

En ny og fagligt velfunderet tilgang til planerne vil også kunne imødegå en række stærkt problematiske juridiske forhold, som i dag knytter sig til den danske implementering af vandrammedirektivet.

Med de meget store usikkerheder der fx knytter sig til de metoder og modeller, som bruges til at fastlægge indsatsbehovet, herunder det såkaldte ålegræsværktøj og hele baseline-komplekset, betyder det, at myndighederne træffer beslutning om den nødvendige indsats på et ufuldstændigt grundlag, hvilket er et brud med undersøgelsesprincippet (officialprincippet).

Der er også væsentlige tilblivelsesmangler forbundet med gennemførelsen af vandplanerne, bl.a. fordi der ikke er gennemført tilstrækkelige vurderinger af de valgte virkemidlers omkostningseffektivitet, ligesom der i flere tilfælde kan stilles spørgsmål ved

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 148 milliarder kroner årligt og med 183.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervens bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

sammenhængen mellem indsats og effekt i vandmiljøet. Proportionalitetsprincippet vurderes derfor ikke overholdt.

Endvidere er det Landbrug & Fødevarers fortsatte vurdering, at der er sket en overimplementering af vandrammedirektivet – eksempelvis har man i Danmark medtaget langt flere små vandløb i vandplanerne end landene omkring os og set i forhold til vandrammedirektivet retningslinjer - og det er tilmed sket uden mandat fra Folketinget.

Frygten for ikke at kunne overholde formelle krav og deadlines i EU-regi er i den sammenhæng irrationel. Formålet med planerne er at sikre et godt vandmiljø på en omkostningseffektiv måde, ikke at aflevere papirbunker i Bruxelles til aftalt tid. Vi skal derfor gentage vores opfordring: Skrot 1. generation af vandplaner, og få indsatsen indarbejdet i de næste planperioder, i takt med, at viden og virkemidler kommer på plads, og behovet for i nogle tilfælde at gøre brug af undtagelsesbestemmelserne bliver tydeliggjort.

Løbende inddragelse af interessenterne er af stor vigtighed. Den påbegyndte proces, med etablering af diverse fora og senest vandrådene, er forhåbentlig starten på en ny måde at gøre tingene på. Vi skal i den forbindelse anbefale, at vandrådene, i en eller anden form, gøres permanente og tildeles nye opgaver og kompetencer. Ligeledes skal indsatserne være baseret på størst mulig grad af frivillighed. Her skal der ske en fuldstændig sammentænkning med omlægningen af arealreguleringen, så vandplanerne ikke fortsætter med generelle krav, der er helt eller delvist afkoblet fra det, der sker på markerne og andre steder i oplandene og i recipienterne.

Der er langt fra ryddet op i vandplanerne

Der er fortsat en række væsentlige problemer med vandplanerne. Da der ikke er udsendt et høringsnotat endnu, er det uklart, i hvor stort omfang de mange tusinde hørings svar fra december har givet anledning til korrektioner af plangrundlaget. Vi forventer, at de ofte meget velunderbyggede indsigelser vil medføre, at der sker omfattende korrektioner af ikke mindst vandløbstemaet. Der er dog under alle omstændigheder behov for en gennemgribende revision af planerne, så implementeringen af vandrammedirektivet følger forskrifterne, der er givet i selve direktivet og de tilhørende guidelines.

Da der ikke er lagt op til grundlæggende ændringer i fremgangsmåden, gælder hovedparten af vores kritikpunkter fra tidligere hørings svar desværre stadig, og vi refererer derfor til disse for nærmere detaljer. I det følgende findes en kortfattet opsamling af nogle af de mest kritiske forhold.

Konsekvensberegninger udestår fortsat

Et meget væsentligt udestående er, at der fortsat ikke er gennemført grundige og fyldestgørende konsekvensberegninger. Til trods for, at planerne er ca. fem år forsinket, er denne øvelse igen blevet forsømt i forbindelse med nærværende høringsrunde. Manglen gør det blot endnu mere oplagt at lade planerne smelte sammen med senere planer.

Brugbare konsekvensanalyser er helt centrale i forbindelse med fastsættelsen af mål og indsatsbehov. Både økonomiske og arealmæssige konsekvenser i og uden for landbruget kan give anledning til, at målene og/eller tidsfristerne skal justeres. Ordentlige

konsekvensvurderinger skal sikre realistisk gennemførelse af vandplanerne, herunder at den gennemførte indsats er proportional med den opnåede effekt og målene.

Vandløb

Til trods for, at nogle af de mest vidtrækkende ændringer af vandplanerne er sket på vandløbsområdet, er der fortsat meget væsentlige problemer med den danske gennemførelse af vandrammedirektivet på netop dette område.

I forbindelse med de konkrete ændringer, der er med i denne høring, er der et væsentligt problem i måden, tingene er gjort på. I det notat om ændringerne, der blev offentliggjort i forbindelse med høringen, anføres det, at høringssvar, der har omhandlet ændret vedligeholdelse, over én kam vurderes at være imødekommet, hvorfor disse strækninger ikke behandles nærmere af Naturstyrelsen. Det er stærkt problematisk, idet en stor del af netop disse vandløb må forventes at være forkert udpeget, enten som følge af fejlidentifikation (vandløb med meget små oplande) eller fejlkarakterisering (de er retteligt kunstige eller stærkt modificerede). Derved er der en overhængende risiko for, at der senere skal ske en indsats i disse vandløb, da de fortsat figurerer som vandløb, der skal opnå god eller høj økologisk kvalitet. Vandløbene skal derfor gennemgås nøje, og udpegningerne skal bringes i overensstemmelse med de faktiske forhold.

Som nævnt både oven for og i tidligere høringssvar, er identifikationen og karakteriseringen af vandløbene ikke udført i henhold til vejledninger og anbefalinger fra Kommissionen. Derfor er der fortsat vandløb med oplande under 10 km² med i planerne, og derfor er for få af de resterende vandløb karakteriseret som enten kunstige eller stærkt modificerede.

Landbrug & Fødevarer mener, at det er statens opgave at tilvejebringe et retvisende og opdateret plangrundlag. Derfor er det Miljøministeriets opgave at kunne dokumentere og garantere, at de forskellige vandløbsudpegninger er korrekte. Der findes ældre kilder til vurdering af vandløbene end de, Naturstyrelsen lægger til grund (de høje målebordsblade). Matrikel- og sognekort fra starten af 1800-tallet, opmålinger fra Videnskabernes Selskab af endnu ældre data og diverse skriftlige kilder, kan inddrages i arbejdet med at kvalificere grundlaget. Helt konkret foreslår vi, at vandrådene, der blev nedsat i forbindelse med 2. generations vandområdeplaner, får tildelt opgaven med at gennemgå alle vandløb (dvs. 19.000 km) i vandplanerne.

I takt med, at udpegningerne opdateres, kan eventuelle indsatser føres ud i livet. Processen vil formentlig strække sig hen over næste planperiode, men kun på den måde sikres det, at grundlaget er i orden, og at indsatserne gennemføres de steder, hvor de gavner og hvor målopfyldelse er realistisk.

Det er positivt, at der nu er lagt op til kun at gennemføre indsatser, der medfører erstatning for alle tab, den enkelte lodsejer påføres. Imidlertid forventer vi, at der er mange fejlagtige indsatser i planerne, der ikke vil gavne miljøet, som koster samfundet og som fører til besvær og tab for landmændene. I forbindelse med selve vandløbsindsatserne er det derfor nødvendigt, at der gennemføres den nødvendige – og krævede – karakterisering af hydromorfologien.

Endelig er det også på vandløbsområdet nødvendigt at vurdere *alle* presfaktorer, så indsatsen eller brugen af undtagelsesbestemmelserne bliver timet rigtigt og sker på

koordineret vis. Eksempelvis kan manglende spildevandsrensning være medvirkende årsag til manglende målopfyldelse, og her er kendskabet til de faktiske forhold af stor betydning for, om indsatsen skal gennemføres, udskydes eller droppes.

En anden væsentlig faktor er klimaforandringerne. Dels vil de ændrede nedbørsmønstre resultere i et større vandafledningsbehov fra både dyrkede og befæstede arealer, dels vil indsatsen med negativ indflydelse på vandføringsevnen få større og større konsekvenser med tiden. På den baggrund skal der ske justeringer af både målsætninger og indsatsen, og dette bør sikres allerede nu.

Kystvande

Kvælstof fra danske landbaserede kilder kan være af betydning for det kystnære vandmiljø nogle steder, men at det bestemt ikke er tilfældet overalt. Den nuværende miljøtilstand er et tydeligt bevis på dette. Tilstanden beskrives som svagt forbedret i basisanalysen, som Naturstyrelsen også bemærker. Hvis man dykker ned i den seneste Novana-rapport "Marine områder 2012", kan man se, at det dækker over, at tilstanden mange steder og for mange parametre som f.eks. sigtdybden og ålegræssets dybdegrænse er uændret. Nogle steder er det endda gået tilbage. I samme periode er den landbaserede tilførsel faldet med 50 % og 56 % for henholdsvis kvælstof og fosfor.

Den manglende forbedring af tilstanden er et klart bevis på, at kvælstof ikke er den afgørende faktor, men at der findes mange betydningsfulde påvirkninger af vandmiljøet, og uden at adressere alle påvirkningerne, kommer man ingen vegne. Vi mener derfor, det er tid til at gå nye veje, hvor alle de væsentligste påvirkninger inddrages og med nye virkemidler, der tager udgangspunkt i recipienten.

Notater fra DCE¹ viser, at kvælstofudledningen allerede på nuværende tidspunkt er reduceret med de i Grøn Vækst 2.0 planlagte 9.000 ton kvælstof inden 2015. I DCE-notatet "Præcisering af trendanalyser af den normaliserede totale og diffuse kvælstoftransport i perioden 2005-2012" står der endvidere: "Den gennemførte statistiske test viser den mest sandsynlige udvikling i kvælstofudledningen i perioden 2005-12." Herved illustreres det tydeligt, at dette er den bedste beskrivelse af udviklingen. De planlagte kvælstofreduktionstiltag i forbindelse med 1. generations vandplaner skal derfor sløjfes, da der ikke længere er et udestående. Det understreges endvidere af ministerens udtalelser til samråd i miljøudvalget d. 19/3 2014: "Jeg vil gerne understrege: Vi laver ikke en indsats udover at komme i mål med det, som vi har sat os et mål om, og det er en videreførelse af det mål, der lå i Grøn Vækst aftalen nemlig 9.000 ton." Vi har en klar forventning om, at ministeren står ved sine udtalelser.

¹ DCE (2014) Notat om basisanalyse: "Opgave 2.2 – Stofbelastning (N, P) af søer og kystvande DCE (2014)" og "Præcisering af trendanalyser af den normaliserede totale og diffuse kvælstoftransport i perioden 2005-2012"

Konkrete bemærkninger til høringsmaterialet

Ændringer i retningslinjer

Det er konstruktivt at Naturstyrelsen har valgt at imødekomme vores ændringsforslag vedrørende retningslinje 8 og retningslinje 38a. Vi finder ligeledes forslaget om at lade retningslinje 11 b udgå relevant og hensigtsmæssigt.

Det fremgår, at de foreslåede ændringer af retningslinje 31 er begrundet i, at virkemidlet "ændret vedligeholdelse" udgår. Når vi læser ændringsforslaget, synes det imidlertid alene at udgøre en sproglig tilpasning frem for en indholdsmæssig ændring af retningslinjen. Vi har således svært ved at forstå hvad der i praksis er forskellen på "ændret vedligeholdelse" og "tilpasning af vedligeholdelsen" og skal derfor bede Naturstyrelsen om en redegørelse herfor. Samtidig skal det bringes i erindring, at der i Vækstplan for fødevarer foreligger en klar politiske aftale om, at virkemidlet "ændret vedligeholdelse" udgår af vandplanlægningen, da det er meget vanskeligt at afgrænse de erhvervsøkonomiske konsekvenser heraf.

I forlængelse heraf, kan vi kun gentage vores indsigelse fra seneste høring i december 2013. En retningslinje, der peger på vandstandshævning som primært virkemiddel, er meget indgribende i forhold til jordbrugserhvervet. Den del af retningslinjen skal derfor tages ud.

Med venlig hilsen

Erik Jørgensen
Chefkonsulent, landbrug & Fødevarer